

koledar« je ilustrovan in za amerikske rojake naše praktično urejen. Vrhu koledarske tvarine prinaša tudi pouko in zabavno čtivo ter inserate. Nikakor ne dvomimo, da je ta koledar v vsaki ameriksno-slovenski hiši dobro došel gost, saj jim govori na tuji, čeprav svobodni zemlji v domačem slovenskem jeziku.

A.

I. Ipavic: »Možiček«. Enodejanska pantomima za klavir dvoročno. Založil L. Schwentner v Ljubljani. 27 str. Cena 5 K. Isto v nemški izdaji pod naslovom: I. Ipavic: »Hampelmännchen«. Pantomime in einem Aufzug für Klavier zu zwei Händen. Verlag L. Schwentner. Laibach. 27 str. Preis 5 K.

Vsled razumnega in v idealnem oziru tudi sila uspešnega delovanja našega neumornega založnika, Lavoslava Schwentnerja, razvila se je v par zadnjih letih naša leposlovna literatura v prej neznani meri. Zadnji čas je obračal Schwentner svojo posebno pozornost na glasbeno polje, in tako gre tudi njemu v prvi vrsti zasluga, da smo se mogli seznaniti z gori omenjenim glasbenim delom, z Ipavčevim »Možičkom«; kajti založnik sam je pregovoril mladega skladatelja — I. Ipavic je namreč sin priljubljenega našega komponista drja Gustava Ipavca — da mu je izročil rokopis pantomime.

Založnik imenuje »Možička« v zadnji številki svoje »Slovenske knjigarne« »edino skladbo te vrste v slovenski književnosti«. Resnica je to. Izvirna pa za nas Slovence ni samo misel, ustvariti koreografsko kompozicijo, nova in po vsem moderna je tudi glasba sama, ki ne hodi po občno znanih in pri nas žalibog tako priljubljenih potih stare šablone, temveč prodira v bujni pragozd plodonosne fantazije. Moderna je oblika, v kateri je pisana ta skladba, moderen pa je tudi duh, ki veje v tem najnovejšem delu: duh krepkega, mladega, zdravega talenta.

Takoj bodi rečeno: Ta kompozicija označuje v naši glasbeni literaturi tako velikanski korak naprej, da z veseljem in prav iz srca želimo, naj bi se Ipavcu, sinu ene izmed prvih naših muzikalnih rodbin, posrečilo, voditi našo glasbo k idealni in — če Bog dá in sreča junaška — tudi k materialni zmagi nad neko staro, sebično-zavidno strujo, ki bi rada utajila vse, kar ni zraslo iz njene zemlje. — Proč z mehkužnim čvrčkanjem sentimentalnih »abt«-eritov, proč s konvencionalnimi, plitvimi melodijami brez duha in mesa, proč z monopoliziranimi, donu Quichottu podobnimi trubadurji — mi imamo tega že dosti! . . .

Ob času, ko smo napredovali v vseh umetnostih k zahtevkam modernega realizma, želimo si tudi na glasbenem polju namesto profesoralnega pikolovstva prosto premičnih oblik brez modrcev, v katerih se more duh razvijati, namesto neplodovitih vzdihov plodonosno ljubezen k pravi umetnosti, namesto ženskega sanjarstva poln, krepek, moški duh.

Tega pa smo našli, kakor mislimo, v osebi I. Ipavca.

Mnogo torej pričakujemo od njega, a, kakor vse kaže, ne preveč. Res da je tudi Ipavcu treba še marsičesa se naučiti. Toda upamo, da bode nadobudni

naš skladatelj nadaljeval pridno svoje resne študije, da tudi muzikalna tehnika ne zaostane za njegovo bogato fantazijo.

Na posameznosti se ne bodem oziral in z ozirom na pičlo mi odmerjeni prostor in primeroma veliko skladbo se tudi ne morem ozirati. Naj se vsak muzikalno izobraženi Slovenec sam prepriča o vrednosti te skladbe.

Samo par opazk naj še tukaj sledi: Libreto ni bogve kako duhovit, nasprotno; več dejanja bi si že želeli v pantomimi, ki ima samo dve sredstvi, mimiko in glasbo, da izraža misli in čuvstva. Vendar govori skladatelj sam tako razumljivo in besedovito k poslušalcu, da ga že absolutna glasba sama ob sebi dovolj zanima. Kajti glasba je realistična, tesno zvezana s tekstom, slikovita. Efektna pa bode samo pod pogojem, da se igra s temperamentom in po natančnih naročilih komponistovih. In to ni lahka stvar. Kajti skladatelj piše na nekaterih mestih klavirski stavek, ki bi ga bil opravičil, imenovati to skladbo »izvleček za klavir«. Precej veliko je takih mest, katera si je ogledal skladatelj gotovo v mnogobarvni razsvetljavi moderne instrumentacije, in ki se vsled tega na klavirju skoraj ne dajo izvajati popolnoma čisto in pravilno. Ne dvomim, da je mišljenje v orkestralnem duhu zapeljalo komponista k tej pisavi. Ravno radi tega si pa želimo, da se ta pantomima moderno in elegantno instrumentira in na našem odru predstavi, morda kot dodatek k enodejanskim operam. Upajmo, da se bo intendantca na njo ozirala. Skladba se odlikuje po zdravem humorju in lahki pikantnosti, ki ju v naši glasbeni literaturi še zastonj iščemo. Dolgočasno-banalen se mi zdi samo valček št. 4., ki bi se bil moral vsaj s kontrapunktnim okrasom malo oživiti. Motiv c, d, es, f, g, g (prvikrat št. 5) me preveč spominja na Lohengrinov »Unheil-Motiv« (n. pr. fis, gis, a, cis, cis). Wagnerjevim vodilnim motivom bi se moral vsak komponist z največjo pozornostjo izogibati, kajti oni so preveč osebno-individualni, izključno Wagnerjevi. Drugemu vplivu tega velikana, posebno glede orkestracije, harmonizacije in realističnega naziranja podvržen je tako ali tako vsak moderni skladatelj. Morda še bolj cvetočo, še bolj duhtečo melodiko nego pri Terpsihori posvečenih odstavkih opazujemo na marsikaterih resno-dramatičnih mestih, melodiko, polno mladih, globokih čuvstev.

Harmonizacija je moderna, vendar pravilna (izvzemši par predrznih odprtih kvint in oktav). Tuptatam se nahajajo celo rafinirano izmišljene harmonične finese. Svarili bi Ipavca pred zastarelimi sekvencami v sekundi, kakor se na primer ponavljajo večkrat v predigri.

Skladatelj in založnik sta lahko zadovoljna s tem delom, zlasti če občinstvo celo pokupi to okusno opremljeno skladbo, česar pri nas ni navajeno. —

Torej le krepko naprej na tej poti, gospod Ipavic! Če ne bo mogla ali ne hotela za Vami iti dolgočasna črna vojska stare šole, pustite jo na strani, pokažite se junaka; mi mladi Vam pridemo na pomoč, kadar nas pokličete.

Dr. Gojmir Krek.

Markiza Maja Strozzi, mlada in lepa hrvatska koloraturna pevka, je bila sredi minolega meseca priredila v Ljubljani v »Narodnem domu« svoj koncert, s katerim je sijajno uspela in navdušila svoje poslušalce. Na klavirju jo je spremljal g. Procházka s svojo virtuosno tehniko. Moški zbor pa je izpolnil z nekaterimi pesmimi odmore.